

1. גמרים 2. כיתוצא למלחמה על-

איך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי יהיה
אלהיך עמך המעלך מארץ מצרים: והיה כקרבכם אל-
המלחמה ונגש הכהן ודבר אל-העם: ואמר אלהים שמע
ישׂראל אתם קרבים היום למלחמה על-איביכם אל-ירך
לבבכם אל-תיראו ואל-תחפזו ואל-תעריצו מפניהם: כי יהוה
אלהיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם-איביכם להושיע
אתכם: ודברו השׂטרים אל-העם לאמר מיהאיש אשר בנה
בית-חדש ולא תבנו ויך וישב לביתו פרימות במלחמה
ואיש אחר יחנכנו: ומיהאיש אשר נטע כרם ולא חללו ויך
וישב לביתו פרימות במלחמה ואיש אחר יחללנו: ומיה
האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ויך וישב לביתו פרימות
במלחמה ואיש אחר יקחה: ויספו השׂטרים לדבר אל-העם
ואמרו מיהאיש הירא ורך הלבב ויך וישב לביתו ולא ימס
את-לבב אחיו כלבבו: והיה ככלת השׂטרים לדבר אל-העם

ויפקדו שרי צבאות בראש העם: **גמרים 3**
כי יהוה אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת
איביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא-יראה בך ערות דבר
ושב מאחריך: לא תסגיד עבד אל-אדוני אשר-
יצלל אליך מעם אדניו: עמך ישב בקרבך במקום אשר-יבחר
באחד שעריך בטוב לו לא תוננו:

גמרים 4 השמר בנגעה צרעת לשמר מאד
ולעשות ככל אשר-יורו אתכם הכהנים הלויים כאשר צויתם
תשמרו לעשות: וזכור את אשר-עשה יהוה אלהיך למרים
בדרך בצאתכם ממצרים: כי-תשה בדרך
משאת מאומה לא-תבא אל-ביתו לעבט עבטו: בחוץ
תעמד והאיש אשר אתה נשה בו יוציא אליך את-העבוט
החוץ: ואם-איש עני הוא לא תשכב בעבטו: השב תשוב
לו את-העבוט כבוא השמש ושכב בשלמתו וברכך ויך
תהיה צדקה לפני יהוה אלהיך: לא-תעשק
שכיר עני ואביון מאחריך או מגדך אשר בארצך בשעריך:
ביומו תתן שכרו ולא-תבוא עליו השמש כי עני הוא ואילו
הוא נשא את-נפשו ולא-יקרא עליך אל-יהוה והיה בך
חטא: לא-יומתו אבות על-בנים ובנים לא-

יומתו על-אבות איש בחטאו וימתו: לא תטה
משפט גר יתום ולא תחבל בגד אלמנה: וזכרת כי עבד היית
במצרים ויפדך יהוה אלהיך משם על-כן אנכי מצוה לעשות
את-הדבר הזה: כי תקצר קצירך בשדך ושכחת
עמך בשדה לא תשוב לקחתו לגר ליתום ולא למנה יהיה
למען יברכך יהוה אלהיך בכל מעשה ידיך: כי
תחבט ויתך לא תפאר אחריו לגר ליתום ולא למנה יהיה:
כי תביעז כרמך לא תעולל אחריו לגר ליתום ולא למנה יהיה:
וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים על-כן אנכי מצוה לעשות
את-הדבר הזה:

גמרים 5 ויך השׂטת חסם ההלכה כר"מ דס"ג גס בנין
עושין רש"מ קרוים בניים ולכן אמר שהיה לר"ך לומר
בני בחינוך וכן א"ל הקב"ה להושיע ישראל שהם בני
בחוני והנה יש סכרם לומר אם ישראל חטאו בכבוד
אב ואם שהם דור שאזני יקלל ואת אמו לא יברך אין
ראויים להגלל בטענה זו רמב שחל כיון שיש עליהם
קטיגור מצוי אב חיך יהיה סניגור מדין אב ולא אפילו
דיר שאזני קלל עכ"ל אל תלמן אלא לומר זכות מדין אב
ניולים.

4. אמר ר"ל מאי

דכתיב והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת ודעת וגו' אמונת זה סדר ורעים עתיך זה סדר כעוד חסון זה סדר
נשים ישועות זה סדר נזיקין חכמת זה סדר קדשים ודעת זה סדר טהרות ואפ"ה יראתה היא אצור אמר רבא
בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת אונת באמונה יקבעת עתים לחורה עסקת בפרך צפית לישועה
פלפלת בחכמה הכנת דבר מתוך דבר ואפ"ה יראתה היא אצור אין אי לאלא משל לאדם שאמר לשלוח העלה
לי כור חסון לעלייה הלך והעלה לו א"ל עירבת לי בהן קב חומצין אי לכו א"ל מוטב אם לא העליתה: תנא דבי
רמי מערב אדם קב חומצין בכור של תבואה ואינו חושש:

3. מצוה וברו זמנים פולגו

ויקמה אם מרים הצדקת שלא נחפנה לומר לשון הרע אלא
דברה בשביל פריה ורביה קף הגיע אותה, הרשעים
שמתפנינים לומר לשון הרע על חבריהן לחתך את חיהם
על אחת כמה וכמה שיתחך הקדוש ברוך הוא את לשונם,
שנאמר (שם טו ז) יקרת ה' קל שפתי חלקות וגו'. אמר הקדוש
ברוך הוא פעולם הזה על ידי שהיו ביניכם בעלי לשון הרע סלקתי את שכינתי
מביניכם, שנאמר (שם טו יב) ויקמה על השמים אלהים, אכל לעתיד לבא שאני עוקר יצר
הרע מביניכם, שנאמר (ויקרא לו ט)
והסרתי את לב האזן מקשרכם,
אני מחזיר שכינתי ביניכם, מפני
שנאמר (ויאל ג א) והנה אחרי כן
אשפוף את רוחי על כל פטר
וגו', ומתוך שאני משרה שכינתי
עליכם פלכם זוכין לתורה ויושבין
בשלוש פעולם, שנאמר (ישעיה טו י)
וקל פניך למודי ה' ורב שלום
בניך.

5. אמר רבינו קל ס

ההוא תלמידא דהיה קא אויל בתריה דרבי ישמעאל ברבי
יוסי בשוקא דציון חווייה דקא מפחד אמר ליה הטאה את דכתיב פחדו בציון חטאים אמר ליה
*והכתיב אשרי אדם מפחד תמיד אמר ליה ההוא בדברי תורה כתיב יהודה בר נתן הוה שקול
ואויל בתריה דרב המנוגא אתנח אמר ליה יסורים בעי ההוא גברא לאתווי אנפשיה דכתיב כי פחד
פחדתי ויאתני ואשר יגורתי יבא לי והא כתיב אשרי אדם מפחד תמיד ההוא בדברי תורה כתיב:

6.

(ח) ונכפר להם הדס. הכתוב מפרש שמשעשו כן יכופר להם העון. (ט) ואתה תבער. (כחצות לו) מניד
שלא נמלא האורג אחר שספערס הענלה הרי זה ירגז והוא הישר בעיני ה'. חסלת פרשת שפטים
(ו) כי תלא למלחמה. במלחמת הכבוד מודר שמלחמת ארץ ישראל אין לומר ושכית שבו שהרי
כבר נאמר לא תחיה כל נשמה: ושכית שבו. לרבות כנענים שנתוכה אע"פ שהם מו' אנוש: (יא) אשת
אשית אשת אש: ולקחה לך לאשה. לא דברה תורה אלא כנגד יפה' שאלו אן הקב"ה מזריה ישאלה בלויטר
אלא אם נאלה טופ להיות שאלה שנאמר חמיו גו' וטפו להניד ממנה בן סורר ומורה נכ
נפט שפסיות הללו: (יב) ועכתיח את לפריה. מגלס כדי שחמטול: (יג) והסירה את שמלת שביה.
לפי שהם נאים שהעבדי כוכבים נזותיהם מתקטטות במלחמה בשביל להזות אחריה עמהם:

7. רמז

והנה העושה העבירות הגדולות במחנה,
כאותם שכתוב בהם שמו שקציהם בבית אשר נקרא שמי
עליו לטמאו (ירמיה ז ל). ועוד שלא יגברו עלינו האויבים
אם נעשה כמעשים הגורמים להם שיגלו מפנינו, וזהו ולתת
אויבך לפניך. והוסיפו בו לשון הרע, כדי שלא ירבו ביניהם
מחלוקות, ויכו ביניהם מכה רבה מאוד יותר מן האויבים. ועל
דרך הפשט הזהיר כבעל המקרה לצאת מכל המחנה, מפני
הטעם הנזכר שה' מתהלך עמנו להושיענו והמחנה קדוש,
ושהיה לבנו מתכוין להקב"ה ונחול לישועתו ולא נסמוך
בזרוע בשרי, וכן הטעם בכסוי הצואה כי המחנה כולו כמקדש
ה'. וממנו נלמוד למקום התפלה⁷⁸ שנרחיק מן הצואה ארבע
אמות⁷⁹ ולכל מראה העינים⁸⁰. אבל רבותינו ידרשו⁸¹, ויצא אל
מחוז למחנה לא יבוא אל תוך המחנה. במחנה ליה ובמחנה
שכינה, כאשר יהיה הארון עמהם שם, וגם כסוי הצואה לדעתם
כן גם זו אזהרה, כפל אותה במחנה⁸² שלא יהיה הכל מופקר
כמחנות הגויים, וגם אלו מצוות מבארות⁸³ ק"ש ה'
ה' כיון דרע לבריות א"כ אינו טוב לשמים, והלכה
הש"ס קפיד על עבירות שבין אדם לחבירו טפי מעבירות
שבין אדם למקום, וכל"כ בם ד', מ"ש רע לבריות און הכונה
שחוטף בדברים שבין אדם לחבירו, שהוא נזיק לבריות או
חומס או עושק וכיוצא, אלא הכונה הוא שלמד קטגוריא
על הבריות, ואינו מלמד זכות, ולא יחל ליה לקב"ה שהאדם
ילמד חובה על ישראל, לא ולמד מענין אליהו זכור לטוב
הואיל ואמר על ישראל אע"פ שהוא מתקנה קצת הדת
המלמד חובה על ישראל, אבל המלמד זכות על ישראל זה נקרא
טוב לבריות.

9. פתח

(טז) [ד] עני על חסור. דרך האתחלתא בלא זכו היא כעני רוכב
על חסור כאה בעניותא, הן קפון גלויות והן בנין ירושלם נעשית סעוניה
עפ"י הכתוב: בככי יכואו ובתחוננים אוכילם וכו'. ואפרים בכורי הוא
וכרסיו רבנו, "בתחוננים" כחושכנו, "משיח בן יוסף", וכן עפ"י הכתוב:
דלותי ולי יהושוע, שנאמר על משיח. בן אפרים. וע"ז התפלל דוד שלא
יטות ככיאור רבנו בחיבורו יהל אור וכן בבנין ירושלים ככתוב ה'
ישא ציון וכה יחסו עניי עטו וכו' הכל כדרך עני רוכב על חסור. כל זאת
היא כאתערותא דלתתא הכאה על דרך המכע עד שנוכה לענוני סמיא.
(יז) [ה] אנשי אסנה. אחד האמצעים העיקרים לקיומה של כל
עבודתנו היא הקפת אנשי אסנה, עפ"י חז"ל (שבת קי"ט) כי לא חרבר
ירושלם אלא בשביל שפסקו ספנה אנשי אסנה להקים אושי אסנה. ו
זהו דוקא תיאור אישי, ועל כל אדם בפרט ללמדו ש"אפילו כל העולם כולו אומרים
עליו צדיק אתה, היה בעיניך כרשע". וטוב מאד לאדם שהיה שקוע לחשב שבחן
עצמו, ולחטט במומיו הנפשיים ולהביט בעין יפה על אחרים שיוכל באמת להיות
ישיש במצופו גם אצור טוב הסמוי מן העין.
והנה צריכים להחליט, כי כוח כמסו של הצדעה לטובה ישנו בכל המחנות ובכל
אישי האומה, וביחוד בכל אלה שהערך הכללי של ישראל ותקותו יקרים להם באיזו
מדה שהיא.

10. א"ל א"ל

נחודע איש אל אחיו בשם ישראל הכללי, לא בשם מפלגתי ומחנתי.
נדע, שיש לנו בכל מחנה הרבה מה לתקו והרבה מה לקבל מהאר והטוב זה מזה,
ואו יופיע עלינו האורה העליונה הכללית אשר בה גושע תשועת עולמים, ותתקיים
בנו התפילה המוקדשת קודש קדשים, שהנה עתידים להביעה בכל כך המית נפש
ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם⁸⁴.

11. א"ל א"ל

בחיו ע"י עב הענו של סכלות וגוסת הרעיון בענינים הרוחניים המסורים ל
מושגים גרועים וגסים, דמיונות כוזבים וערבובי דעות הם מחשיכים גם את העולם
הפרטי, והם הם הנסם גם הגורמים היותר יסודיים להשחתת המדות ולהפסד של סדרי
החיים. אבל הרבה יותר ויותר ממה שיוכלו כל אלה לפעול לרעה על מצב הפרט,
הם פועלים על מצב הכלל. התעוררות כזורה של חפץ נאמן ע"ד מצב האומה בתור
עמידה כללית והנהגה שלמה בכחה העצמי הפנימי על עניניה וסדרי חייה — לפחות
מכית, שזה מונח ביסודם של חיי א"י — א"א שתתכונן ברעיון טהור, אלא על ידי
מושגים ברורים וטהורים, ע"י הכנה ישראל וברורה ביסודי הדעות והאמונות,
בצורת הדברים הנוגעים אל הלב ואל הרעיון וביחושם הכריא אל החיים המשישים
והחברתיים. כל אלה נפגשים לנו בכנסת ישראל רק ודוקא ביהושע לא"י — ע"כ
חורת א"י צריכה ועלולה להיות עשירה מאד, בעושר שפע החכמה והתנעים האלהי
של יוקם הדעה העליונה, לרומם את הרוח הפנימי לאורה של תורה בצורה חיה
ומבהקת. ושיבת נדחי ישראל לא"י, מחוברת היא בטבעה יחד עם השפעתה של
חורת א"י אל הכלל כולו.

יהוה חננו לך קנינו היה זרעם כ
לפקדים אף-ישועתנו בעת צרה:

12. א"ל א"ל

נשגב יהוה כי שכן מרום מלא ציון משפט
וצדקה: והיה אמונת עתיך חסן ישועת חכמת ודעת יראת
יהוה היא אצורו:
השען 12
אקים יאמר יהוה עתה ארוקם עתה אנשא: תהרו חשש
תלדו קש דוחכם אש תאכלכם: והיו עמים משרפות שיד
קוצים כסוחים באש יצתו: שמעו רחוקים
אשר עשיתי ודעו קרובים גברתי: פחדו בציון חטאים אחזה
רעה חנפים מי יגור לנו אש אוכלה מי יגור לנו מוקדי
עולם: הלך צדקות ודבר מישרים מאס בכצע מעשקות נער
כפיו מתמך בשחד אטם אנו משמע דמים ועצם עינו
מראות ברע: הוא מרומים ישכן מצדות סלעים משגבו
לחמ נתן מימיו נאמנים:
יא"ו 12

רני עקרה לא ילדה פתחי רנה וציהלי
לא-חלה כירבים בני-שוממה מבני בעולה אמר יהוה:
הרחיבו מקום אהלך ויריעות משכנותיך וטו אל-תחשכי
הארכי מיתריך ויתדתיך חזקי: כי-ימיון ושמאל תפרצי
ורעד גוים יירש וערים נשמות יושיכו: אל-תיראי כי-לא
תבושי ואל-תכלמי כי לא תחפירי כי בשת עלומיך תשכחי
וחרפת אלמנותיך לא תזכרי-עוד: כי בעליך עשך יהוה
צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל אלהי כל-הארץ יקרא:
כי-כאשה עזובה ועצובת רוח קראך יהוה ואשת נעורים כי
תמאס אמר אלהיך: ברגע קטן עזבתך וברחמים גדלים
אקבצך: בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך ובחסד עולם
רחמתיך אמר גאלך יהוה: כי-מי נת זאת לי
אשר נשבעתי מעבר מידך עוד על-הארץ כן נשבעתי

מקצף עליך ומגדריך: כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה
וחסדי מאתך לא-ימושו וברית שלומי לא תמוט אמר
מרחמך יהוה: עניה סערה לא נחמה הנה
אנכי מרביץ פפור אבניך ויסדתיך בפפירים: ושמתי כדכד
שמשתיך ושעריך לאבני אקדח וכל-גבולך לאבני-חפץ:
וכל-בניך למודי יהוה רוב שלום בניך: בעדקה תכונני רחקי
מעשק כי-לא תיראי וממחתי כי לא-תקרב אליך: הן גזר
יגור אפס מאותי מי-גר אתך עליך יפול: הן אנכי בהאתי
חדש נפח באש פחם ומוציא כלי למעשהו ואנכי בראתי
משחית לחבל: כל-כלי ייער עליך לא יעלח וכל-לשון
תקום-אתך למשפט תרשיע וזאת נחלת עבדי יהוה וצדקתם
מאתי נאם-יהוה: יא"ו ה' הוי כל-צמא לכו למים
ואשר אינ-לו כסף לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא-כסף
ובלוא מחיר ויין וחלב: למה תשקלו-כסף בלוא-לחם
ויגיעכם בלוא לשבעה שמעו שמוע אלו ואכלו-טוב ותתענג
בדשן נפשכם: הטו אונכם ולכו אלי שמעו ותחי נפשכם
ואכרתה לכם ברית עולם חסדי דוד הנאמנים: הן עד
לאומים נתתיו נגיד ומצוה לאמים: הן גוי לא-תדע תקרא
וגוי לא-ידעוך אליך ירצו למען יהוה אלהיך ולקדוש
ישדאל כי פארך:

השען יא"ו ה'

דרשו יהוה בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב: יהוה